

Samen werken aan verantwoorde natuursteen

Kinderrechten en kinderarbeid in toeleveringsketens

“Kinderarbeid stijgt aanzienlijk voor het eerst in 20 jaar”. Dat meldde UNICEF in juni 2021. Op dat moment waren er 160 miljoen kinderen aan het werk als kindarbeider. Dat zijn 8,4 miljoen kinderen meer dan de vier jaren ervoor en dit aantal houdt geen rekening met de gevolgen van de COVID-19 pandemie. Door de coronacrisis lopen nog eens miljoenen kinderen extra risico om gedwongen te worden tot kindarbeid. Negen miljoen extra kinderen zullen tegen einde 2022 in de kindarbeid geduwd worden door de pandemie.¹ Dat is erg zorgwekkend en kan ook een impact hebben op kindarbeid in de natuursteensector, waar (gevaarlijke) kindarbeid al vele jaren een probleem is.

Kinderrechten en kindarbeid

Eerder werden inspanningen al geleverd om het risico op kindarbeid te verminderen in de natuursteensector: sommige bedrijven hebben bijvoorbeeld geïnvesteerd in projecten die kinderen uit de buurt houden van groeves en fabrieken en hen een kans bieden op scholing. Het is desondanks belangrijk om voorzichtig te blijven (kindarbeid blijven monitoren en ertegen optreden wanneer gevallen zich voordoen). Als bedrijf moet je waakzaam blijven, kindarbeid kan in je toeleveringsketen voorkomen, ondanks het bestaan van lokale en internationale regelgeving.

Kinderarbeid is een zware schending van de rechten van het kind en alle landen wereldwijd hebben er wetgeving tegen². Artikel 32 van het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind³ bepalen duidelijke regels omtrent kindarbeid.

1 UNICEF (2021) *Child labour rises to 160 million – first increase in two decades*, <https://www.unicef.org/press-releases/child-labour-rises-160-million-first-increase-two-decades>

2 ILO (geraadpleegd op 28/06/2022) *ILO Conventions on child labour*, <https://www.ilo.org/ipecc/facts/ILOconventionsonchildlabour/lang--en/index.htm>

3 UNICEF (geraadpleegd op 28/06/2022) *An international agreement for child rights*, <https://www.unicef.org/au/our-work/information-for-children/un-convention-on-the-rights-of-the-child>

Internationale richtlijnen zoals die van de OESO en de VN Principes voor Mensenrechten en Bedrijven beschrijven de verantwoordelijkheden van bedrijven rond kindarbeid. Ook is er de Nederlandse Wet zorgplicht kindarbeid⁴ die werd goedgekeurd door beide kamers, maar die nog niet van kracht is. Deze wet zou kunnen vervangen worden door een bredere wetgeving rond zorgplicht die is voorgesteld door verscheidene politieke partijen in Nederland, of een wetgeving waar het Nederlandse kabinet aan werkt. In België heeft het Parlement de eerste stappen gezet, in april 2021, richting zorgplichtwetgeving door een wetsvoorstel goed te keuren dat bedrijven verplicht hun verantwoordelijkheid te nemen voor milieu- en mensenrechtenschendingen in hun gehele toeleveringsketens.

Terwijl heel wat landen wetgeving hebben tegen kindarbeid, kunnen de handhaving van zulke wetten en de overheidsinstanties die kindarbeid moeten tegengaan erg zwak zijn, zeker in lage inkomenslanden. Dit is een extra reden voor bedrijven om hun eigen due diligence in deze landen op scherp stellen.

Kinderarbeid is niet het enige kinderrechten-thema dat bedrijven in de natuursteensector kunnen bestrijden. Bedrijven kunnen ook impact hebben op en bijdragen aan het recht van kinderen om naar school te gaan, te spelen, het recht op bescherming, om gehoord te worden en deel te nemen aan besluitvorming in de samenleving.

Deze handreiking helpt je bedrijf om schendingen van de rechten van kinderen aan te kaarten en richting geven in hoe die rechten te ondersteunen. Of het nu om schendingen binnen je eigen bedrijfslocaties gaat in risicolanden of schendingen bij je leverancier(s).

4 Informatie over ‘Wet zorgplicht kindarbeid’: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2019-401.html>

Waarom kinderarbeid en de rechten van kinderen aankaarten?

De laatste jaren zijn overheden in België en Nederland zich steeds meer bewust van de negatieve impact van hun aankopen in natuursteen in openbare aanbestedingen op bepaalde gemeenschappen in productielanden. Deze verschuiving heeft zich vooral voorgedaan omwille van de mogelijke link van die aankopen met kinderarbeid.

Sommige productielanden ontwikkelen een beleid rond kinderarbeid. In India wordt kinderarbeid bijvoorbeeld aangepakt via een recent initiatief (van juli 2021). Dit Initiatief van de overheid in de deelstaat Rajasthan zorgt ervoor dat elk bedrijf dat deelneemt aan een openbare aanbesteding zich zal moeten houden aan de wettelijke verplichtingen rond het verbod op kinderarbeid.⁵ De meeste zandsteen in Rajasthan wordt aangekocht door de overheid/-heden in India. In dat perspectief, zal dit nieuwe initiatief een positieve impact hebben op kinderarbeid in Rajasthan.

Vandaag zijn meer en meer gemeenschappen zich bewust van het feit dat kinderen recht hebben op onderwijs. De Indiase overheid heeft daarom een nationaal actieplan opgesteld dat kinderarbeid aanpakt. Kinderarbeid komt nog steeds erg veel voor in India en (lokale) wetgeving wordt er niet gehandhaafd, maar bedrijven die er wat aan willen doen kunnen steeds meer rekenen op steun van de overheid. Er bestaan verschillende Indiase initiatieven van de overheid waar arbeiders in groeves kunnen van genieten. Omwille van de taalbarrière is de steun van een ngo wel vaak cruciaal om arbeiders toegang te geven tot deze initiatieven.⁶

Kinderarbeid is een realiteit, vandaag de dag nog meer door de coronapandemie, en illegaal overal ter wereld.⁷ Omdat het illegaal is, gebeurt het vaak verborgen.

⁵ Government of India (2021), <https://finance.rajasthan.gov.in/pdfdocs/GT/10044.pdf>

⁶ Dit zijn bevindingen vanuit de TruStone Stakeholderdialoog in Rajasthan (2021)

⁷ Hier vind je de lijst van landen die de verschillende conventies hebben geratificeerd: <https://www.ilo.org/global/standards/subjects-covered-by-international-labour-standards/child-labour/lang--en/index.htm>

Een derde van de wereldbevolking is kind. Kinderen hebben te maken met bedrijven als consument, via hun ouders die werknemers zijn of zelf als arbeider. Binnen de natuursteensector, omwille van de duidelijke fysieke aanwezigheid van groeves, hebben bedrijven vaak een sterke link met de gemeenschappen die dicht bij hun groevelocaties staan. Kinderen zijn een belangrijke en unieke

groep van stakeholders binnen deze lokale gemeenschappen: ze hebben specifieke kwetsbaarheden en noden. Sommige activiteiten van bedrijven kunnen bijvoorbeeld een negatieve impact hebben op kinderen terwijl dit niet het geval is voor volwassenen. Bijvoorbeeld: het verkeer dat drukker wordt op de wegen rond een groeve die geopend wordt, verhoogt het risico op ongevallen met kinderen. Dit kan een gevolg zijn van het feit dat kinderen signalisatie op de wegen niet kunnen lezen, maar is ook een gevolg van een zwak besef bij bedrijven van het gevaar voor de omliggende gemeenschappen door het drukke verkeer. Kinderen zijn ook extra gevoelig voor geweld, misbruik en uitbuiting, zeker in het geval van migratie (zoals kinderen die met hun ouders verhuizen om werk te vinden in de omgeving van groeves, maar ook de kinderen van de gemeenschappen die migranten ontvangen). Bij het due diligence-proces van bedrijven zouden zij rekening moeten houden met deze bijzondere kwetsbaarheden en noden van kinderen en zich ten aanzien van hen als verantwoordelijke opstellen in hun eigen bedrijfspraktijken en die van de hele keten. Kinderen zouden als stakeholders betrokken moeten worden en ze zouden betrokken moeten worden in besluitvorming. Want dit is een recht is van elk kind, volgens het [Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind](#).

Het aanpakken van kinderarbeid speelt ook een belangrijke rol in armoedebestrijding in productielanden. Zo kan het economische voordelen opleveren voor iedereen.

De rechten van kinderen zijn opgenomen in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind van de VN. De UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs) vereisen dat bedrijven de nodige due diligence uitvoeren inzake mensenrechten en een eventuele negatieve impact op de rechten van kinderen aanpakken. Door dit te doen, kunnen bedrijven hun reputatie versterken alsook de waardering van hun medewerkers. Aandacht geven aan het beschermen van de rechten van kinderen kan ook nieuwe zakenrelaties en mogelijkheden opleveren.

Wat is kinderarbeid en wat zijn kinderrechten?

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind legt uit wie kinderen zijn, wat hun rechten zijn, en wat de verantwoordelijkheden zijn van de overheden. Al deze rechten zijn onderling verbonden, even belangrijk en kunnen niet worden afgenomen van kinderen.

Kinderrechten

Een persoon die jonger is dan achttien jaar is een kind. Alles wat in het [Verdrag voor de Rechten van het Kind](#) staat, geldt voor ieder kind.

Enkele van deze rechten zijn:

- Kinderen moeten gezond kunnen opgroeien en hebben recht op goede zorg, veilig drinkwater en gezonde voeding.
- Kinderen hebben recht op voeding, kleding, een veilige plek waar ze kunnen wonen en moeten zich kunnen ontwikkelen op de best mogelijke manier.
- Ieder kind moet naar school kunnen gaan.

Sommige kinderen hebben geen toegang tot onderwijs. Wereldwijd gaat 11 percent van de kinderen, die naar de lagere school zouden moeten gaan, niet naar school. In lage inkomenslanden maakt enkel twee derde van de kinderen de lagere school af.⁸ Soms komt dit doordat een kind in hele arme omstandigheden leeft en als bijgevolg moet werken om te kunnen overleven. Wanneer een kind aan het werk is en hierdoor nooit (of niet genoeg) naar school kan gaan dan is dat kinderarbeid. Kinderen die werken, missen meestal voldoende scholing, omdat ze dit niet kunnen combineren met het werk dat ze moeten leveren. Hierdoor missen ze elke kans op een betere toekomst en het breken uit de armoedecyclus.

⁸ UNICEF (geraadpleegd juli 2021) *Education*, www.unicef.org/education

In de natuursteensector werken kinderen onder de 14 jaar meestal in het verwerken van puin, zoals het beitelen van kasseien en keitjes en het lossen van vrachtwagens. Kinderen onder de 18 jaar werken vaak in de groeves.⁹

Wat is kinderarbeid?

Onder kinderarbeid verstaat men: het werk dat gedaan wordt door kinderen dat slecht is voor hun gezondheid of dat hun persoonlijke ontwikkeling of scholing in de weg staat. Bijvoorbeeld dat kinderen helemaal niet naar school kunnen, ze voor het werk de school vroeger moeten verlaten of ze naar school gaan moeten combineren met lange en zware werkdagen.

Bij het voeren van een dialoog over kinderarbeid met je leveranciers is het van belang om de wettelijke begrippen¹⁰ te begrijpen zowel op nationaal als internationaal niveau.

De Conventie nr. 138 van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) zegt dat de minimumleeftijd waarop kinderen kunnen starten met werken niet beneden de leeftijd van schoolplicht mag liggen. In elk geval niet onder de 15 jaar met mogelijke uitzondering in ontwikkelingslanden.¹¹

De Conventie nr. 182 van de ILO verbiedt gevaarlijk werk dat mogelijk de fysieke, mentale en morele gezondheid van kinderen kan schaden. Ernstigste vormen van kinderarbeid voor alle kinderen onder de 18 jaar dient volledig bestreden te worden.

⁹ Initiatief TruStone – SER IMVO convenanten (2019) Initiatief TruStone : Stakeholders werken aan een verantwoorde natuursteen, <https://www.imvoconvenanten.nl/-/media/imvo/files/natuursteen/initiatief-trustone.pdf>

¹⁰ ILO (geraadpleegd juni 2022) *What is child labour*; <https://www.ilo.org/ipec/facts/lang--en/index.htm> EN UNICEF België (geraadpleegd op juni 2022), *Wat is kinderarbeid*, <https://www.unicef.be/nl/wat-wil-unicef-bereiken/bescherming/kinderarbeid>

¹¹ Uitzonderingen op de minimumleeftijd van 15 jaar zijn toegestaan in door de ILO-aangeduide landen waar de economische omstandigheden en onderwijsfaciliteiten onderontwikkeld zijn. De ILO duidt deze landen aan op basis van hun verzoek en na het consulteren van vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers.

Het volgende schema van de Stop Child Labour coalition geeft een goed overzicht van de regelgeving rond minimumleeftijd van kinderarbeid:

Minimumleeftijden – er zijn er meer dan één...

		Lichte arbeid die niet in het gedrang brengt: onderwijs, gezondheid en ontwikkeling	Arbeid die niet gevaarlijk is en niet behoort tot de ergste vormen van kinderarbeid*	Gevaarlijk werk of de ergste vormen van kinderarbeid
18 jaar	Kinderen boven de algemene minimumleeftijd, maar onder 18	Acceptabele tewerkstelling van jeugd	Acceptabele tewerkstelling van jeugd	Ergste vormen van kinderarbeid
14/15 jaar	Kinderen onder de algemene minimumleeftijd voor arbeid	Enkel lichte arbeid	Kinderarbeid	Ergste vormen van kinderarbeid
12/13 jaar	Kinderen onder de 12/13 jaar oud	Kinderarbeid	Kinderarbeid	Ergste vormen van kinderarbeid

* ILO (geraadpleegd op 29 juni 2022) *The worst forms of child labour*, <https://www.ilo.org/ipec/Campaignadvocacy/Youthinaction/C182-Youth-orientated/worstforms/lang--en/index.htm>

Een bedrijf moet zijn toeleveringsketens goed onderzoeken om kinderarbeid te voorkomen en te elimineren. Een bedrijf kan ook een positieve impact hebben op kinderarbeid door de juiste standaarden te gebruiken rond lonen en werkuren van zijn arbeiders. Het risico op kinderarbeid is sterk verbonden aan andere grote risico's in de natuursteensector. Zoals het gebrek aan leefbare lonen en degelijke gezondheids- en veiligheidsmaatregelen, en gedwongen arbeid. De oorzaken van kinderarbeid zijn verworven met lage lonen uitgekeerd aan volwassenen, schadelijke tradities, een gebrek aan handhaving van wetgeving, gebrekkige onderwijssystemen en genderongelijkheid. Door deze oorzaken van kinderarbeid aan te pakken, kan de armoedecyclus verbroken worden.

Bepaalde praktijken en delen van de toeleveringsketen zijn vatbaar voor het risico op kinderarbeid. In bepaalde regio's is dit risico nog groter. Hoe meer afgelegen

en hoe informeler een mijnactiviteit op kleine schaal plaatsvindt, hoe meer risico er bestaat dat kinderen betrokken zijn in het arbeidsproces. Bijna al het werk dat door kinderen wordt uitgevoerd in de mijnbouw en steengroeves is gevaarlijk¹² en wordt gezien als één van de ernstigste vormen van kinderarbeid.¹³

Vrouwen en ook kinderen doen meestal de huishoudelijke taken (schoonmaken, maaltijden voorzien) in de groeves, ook dit is kinderarbeid. In de gehele toeleveringsketen komt vooral bij het maken van kasseien kinderarbeid voor. Bij het verwerken van steensoorten thuis (vb. het maken van kasseien) zijn vaak kinderen betrokken en dit is heel moeilijk vast te stellen.

Mannen voeren over het algemeen in zandsteengroeves de geschoolde arbeid uit terwijl het ongeschoolde werk, zoals het op- en afladen van stenen en afval opruimen, door mannen en vrouwen wordt gedaan. De betaling voor dit werk gebeurt op dagelijkse basis of volgens het aantal afgewerkte stukken.¹⁴ Dit brengt meerdere problemen met zich mee voor de rechten van kinderen. Buiten het hoge risico op kinderarbeid in delen van de natuursteenindustrie kunnen een onregelmatig inkomen van de ouders (door onder andere de betaling per stuk) leiden tot een slecht groeiproces van de kinderen. Het verwerken van zandsteen binnen de huishoudelijke kring kan leiden tot gezondheids- en veiligheidsrisico's voor de (ongeboren) kinderen.

¹² Al het werk uitgevoerd door kinderen is gevaarlijk tenzij het op basis van specificatie van leeftijd, type en aantal uren werk aanvaard is door de wet.

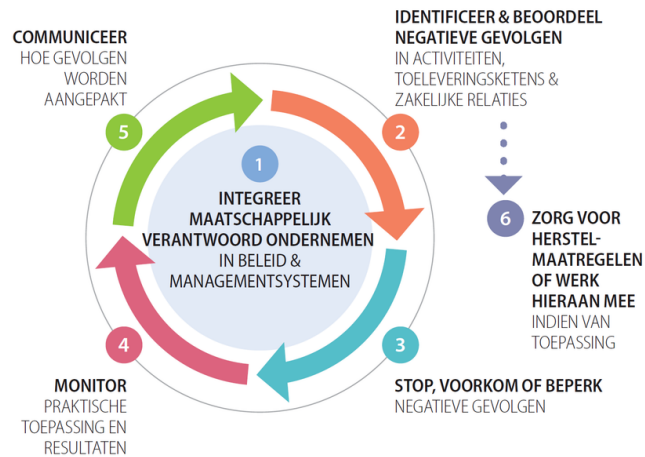
¹³ ILO (geraadpleegd op 29 juni 2022) *The burden of gold Child labour in small-scale mines and quarries*, https://www.ilo.org/global/publications/world-of-work-magazine/articles/WCMS_081364/lang-en/index.htm

¹⁴ Arisa (June 2020) *Between a rock and a hard place*, p.9

Hoe dit onderwerp aan te kaarten?

Kinderrechten en due diligence

Als TruStonelid engageert je bedrijf zich er toe om kinderarbeid aan te pakken in je totale toeleveringsketen, zoals vereist in de OESO-richtlijnen en de UNGP's. Je kan dit doen door het thema in alle zes due diligence-stappen op te nemen.

De [Childrens Rights & Business Principles](#) - opgesteld door Save the Children, UNICEF en UN Global Compact – zijn een gids voor bedrijven om risico's rond kinderrechten, waaronder kinderarbeid, te voorkomen en te adresseren in al de due diligence-stappen.

Gezien de meeste kinderen die werken betrokken zijn in de informele economie, hebben de meeste bedrijven en leveranciers niet te maken met kinderarbeid in hun eigen werkplaatsen en zien ze vaak niet de realiteit. Wanneer bedrijven delen van hun productie laten uitvoeren bij een onderaannemer in kleinere fabrieken of door huishoudens zien we een flinke toename van kinderarbeid.¹⁵

¹⁵ Stop Child Labour (2017) *Cooperating with the private sector in child labour free zones in India*, https://www.stopkinderarbeid.nl/assets/HI-17-06-SKA-CSR-guidelines-India_HR_03.pdf

Jouw bedrijf kan zeker een belangrijke rol spelen in het beëindigen van kinderarbeid in de gemeenschappen waar jullie zelf en jullie leveranciers opereren. Een multi-stakeholder initiatief waar jij en je leveranciers samenwerken met gemeenschappen, ngo's, vakbonden en overheden is de weg naar verbeteringen op het gebied van kinderrechten. Het Initiatief TruStone biedt de kans om uit te reiken naar due diligence-experts, overheden en andere bedrijven of leveranciers en helpt je in de rol die past bij je capaciteiten.

Stap 1: neem kinderrechten op in je IMVO-beleid en je code of conduct

De eerste stap om te verzekeren dat maatregelen genomen worden tegen kinderarbeid in je toeleveringsketen is door dit publiek te verklaren. In die verklaring zou de betrokkenheid van het bedrijf moeten beschreven staan over het respecteren van kinderrechten binnen de eigen bedrijfspraktijken, maar ook die in de hele toeleveringsketen. In een code of conduct kan je bedrijf aangeven wat je verwacht van leveranciers in het kader van kinderrechten en de belangrijkste risico's zoals kinderarbeid.

Voorbeeldtekst van een code of conduct

We do not accept child labour in any shape or form.
The business partner shall comply with the national minimum age for employment, or the age of completion of compulsory education and shall not employ any person under the age of 15. For mining activities the business partner shall not employ any person under the age of 18.

Beschrijf verder ook het engagement van je bedrijf om samen te werken met overheden, partners en anderen om de rechten van kinderen te respecteren, kinderarbeid aan te pakken, het recht op onderwijs te verzekeren alsook op leefbare lonen en duurzame oplossingen te vinden voor de oorzaken van kinderarbeid.

Het voorbeeld hierboven voor de code of conduct beschrijft alleen het engagement dat je als bedrijf aangaat t.a.v. kinderarbeid in je ketens. Een Engelse versie van je code of conduct, en specifiek deze alinea over kinderarbeid, draagt bij aan de toegankelijkheid voor betrokkenen verder in je toeleveringsketen. Dit engagement is cruciaal. Maar, binnen de natuursteensector bestaan meerdere risico's die een belangrijke impact op de ontwikkeling van een kind kunnen hebben zoals eerder genoemd. Hier volgen een aantal voorbeelden die kunnen opgenomen worden in de code of conduct of beleidsverklaring van je bedrijf en die verder gaan dan enkel kinderarbeid¹⁶:

- Benadruk het belang van degelijke werkomstandigheden en voorzieningen voor iedereen; jonge arbeiders en studentenarbeiders, maar ook ouders en zorgverleners van kinderen.
- Definieer familievriendelijke arbeidsvoorwaarden op de werkplek. Bijvoorbeeld een moederschaps- en ouderschapsverlof, flexibele arbeidsregelingen en toegang tot kinderopvang.
- Beschrijf het engagement van het bedrijf om negatieve impact op het milieu, die kinderen schade zou kunnen aanrichten, te minimaliseren en te verzachten. Dit kan gaan om het waterverbruik, afvalverwerking en keuzes m.b.t. de plaatsing van een fabriek. In al deze gevallen zou het bedrijf standaarden en doelen moeten ontwikkelen die specifiek de kwetsbaarheden van kinderen in het kader van vervuiling en vergiftiging in acht nemen.
- Een duidelijke verklaring opnemen in het kader van het proces van het verwerven en gebruiken van land. Maak het engagement hierrond concreet door consultatierondes te voorzien bij de lokale gemeenschappen, waaronder ook inheemse bevolking, vrouwen en kinderen. Beschrijf ook hoe grondstoffen worden gebruikt opdat kinderen en hun families voldoende toegang hiertoe blijven hebben en dat hun levensonderhoud en de basisvoorzieningen niet in het gedrang komen.
- Zorg ervoor dat het belang voor kinderen centraal staat bij investeringen die je

bedrijf doet in lokale gemeenschappen.

- Verklaar hoe je bedrijf de nationale en internationale wetgeving en principes zal volgen rond belastingverplichtingen.
- Voorzie een nulbeleid op alle vormen van omkoperij, corruptie en afpersing.

De toolkit '[Children's rights in policies and codes of conduct](#)' die geschreven is door Save the Children en UNICEF geeft aanbevelingen aan bedrijven over hoe je kinderrechten in je beleidsverklaring en code of conduct kan toevoegen, gebaseerd op de 10 '[Children's Rights & Business Principles](#)'.

Stap 2: ga na of het risico op kinderarbeid in jouw eigen bedrijf en in je keten voorkomt

Een belangrijke stap in het due diligence-proces is het identificeren van negatieve impact. Er zijn verscheidene manieren om informatie in te winnen. Publieke bronnen, zoals rapporten van ngo's kunnen informatie verschaffen over bepaalde risico's in bepaalde gebieden. Leveranciers kunnen informatie delen over hun onderzoek naar risico's. Om te weten te komen of een risico plaatsvindt in je keten of om de verzamelde informatie te vervolledigen, is het aanbevolen om een gesprek te starten over een specifiek risico met (lokale) stakeholders en mensen die zouden kunnen getroffen worden door het risico. Het betrekken van stakeholders is cruciaal in het implementeren van due diligence en is in lijn met de internationale standaarden.

Deze sociale dialoog helpt ook in het aanpakken van kansen om kinderrechten te verbeteren en draagt bij aan het vertrouwen in langdurige relaties te creëren met de gemeenschappen. De stakeholders die van belang kunnen zijn als het gaat om kinderrechten zijn: verdedigers van kinderrechten, ngo's, leerkrachten, religieuze leiders, gezondheidswerkers, ouders en andere verzorgers van kinderen. Meer informatie over hoe je deze stakeholders opneemt in jouw groep van gesprekspartners in een sociale dialoog kan je vinden in de UNICEF-toolkit '[Engaging Stakeholders on Children's Rights](#)'.

¹⁶ UNICEF & Save the Children (2013) *Children's Rights in policies and codes of conduct*, https://resourcecentre.savethechildren.net/node/7962/pdf/children_s_rights_in_policies_26112013_web_0.pdf

Kinderen opnemen in je groep van stakeholders?

Waarom?

- Luisteren naar, begrijpen van en antwoorden geven op de unieke standpunten van kinderen, hun inzichten en hun ervaringen kunnen heel erg nuttig zijn voor bedrijven bij het toepassen van hun mensenrechten due diligence-proces
- Het verkrijgen van informatie over risico's gelinkt aan kinderrechten kan dienen als een rode vlag en een tijdige indicator van problemen voor een bedrijf
- Het bouwen van vertrouwen en langdurige relaties met gemeenschappen, het voorkomen van onnodige klachten en het reduceren van conflicten op het niveau van gemeenschappen

Hoe?

- Start het gesprek met de mensen die de belangen van de rechten van kinderen vertegenwoordigen (ngo's, leerkrachten, gezondheidsmedewerkers, ouders, jeugdorganisaties, gemeenschapsleiders en bijvoorbeeld overheidsinstanties) om te begrijpen wat de ernst en reikwijdte is van de impact op kinderen van de bedrijfsactiviteiten in de nabijgelegen dorpen (bijvoorbeeld bij groeves)
- Neem deze verdedigers van kinderrechten op in de (reguliere) collectieve stakeholdersbijeenkomsten
- Raadpleeg alleen direct kinderen wanneer het uiterst noodzakelijk is (om informatie te winnen die geen enkele andere persoon kan geven)

Waarop letten als je kinderen opneemt in je groep van stakeholders?

Bedrijven zouden eerst het gesprek moeten aangaan met de mensen die de belangen van kinderen verdedigen (ouders, verzorgers, ngo's, etc.). Kinderen direct consulteren kan meer schade aanrichten dan goed doen als het niet ethisch verantwoord gebeurt.

Wanneer je kinderen rechtstreeks bevroegt, moet je je bewust zijn van het volgende:

- Voldoende capaciteit en tijd is nodig om doelgericht met kinderen in gesprek te gaan (een derde partij zou dit moeten faciliteren)
- Er moet een duidelijke teruggave zijn voor de betrokken stakeholder en dus een verbetering voor de situatie van kinderen
- Deelname aan het gesprek zou vrijwillig moeten zijn en met instemming (op basis van de juiste informatie) van het kind en de ouders/verzorgers
- Consultaties zouden deel moeten uitmaken van een bredere lange termijnbenadering in het betrekken van stakeholders
- Bescherming van de kinderen en de vertrouwelijkheid van het gesprek zouden ten allen tijde moeten verzekerd zijn
- Consultaties zouden uitgevoerd moeten worden met respect voor de culturele praktijken, waarden en normen van elke gemeenschap of groep

Vragen die je zou kunnen stellen aan je leverancier:

- Zou de leverancier een gesprek willen starten over kinderarbeid met zijn eigen leveranciers?
- Is rekening gehouden met de meningen van kinderen en hun vertegenwoordigers bij het maken van besluiten binnen het bedrijf?
- Werd de leverancier als eens betrokken in gesprekken rond de eliminatie en preventie van kinderarbeid?

Stap 3: onderneem actie om het risico op kinderarbeid te verminderen in je toeleveringsketens

Wat betreft kinderarbeid zijn hier enkele actiepunten¹⁷ die je kan toepassen om het risico erop te verkleinen:

- Deel je standpunten over kinderarbeid in je beleidsverklaring met je zakelijke relaties
- Maak het beleid rond de wettelijke minimumleeftijd voor arbeid op nationaal niveau en op niveau van de staat of regio (wanneer beschikbaar) publiek in verschillende talen en op een manier die verstaanbaar is voor laaggeschoolde en ongeletterde arbeiders
- Integreer de standaarden rond kinderarbeid via mensenrechtenclausules in je contracten
- Screen zakelijke relaties: gebruik bijvoorbeeld een vragenlijst bij de preselectie die nagaat of een potentiële nieuwe partner risico's rond kinderarbeid voldoende aanpakt
- Monitor kinderarbeid systematisch¹⁸: één van de meest krachtige manieren om kinderarbeid aan te pakken is het regelmatig controleren van productieplekken waar meisjes en jongens aan het werk zouden kunnen zijn. Als kinderarbeid is

- vastgesteld, wordt aangeraden om te bekijken of kinderen ook een alternatief wordt aangeboden dat er voor zorgt dat ze niet gedwongen worden tot andere gevaarlijke activiteiten om te overleven.
- Begeleid kinderen in de toegang tot onderwijs en bekijk of ze kunnen vervangen worden door een volwassen familielid ter compensatie voor het inkomensverlies. Zorg er in ieder geval voor dat kinderen onmiddellijk verwijderd worden uit gevaarlijke situaties.
- Voorzie training aan medewerkers en managers om kinderarbeid aan te pakken door de gehele waardeketen heen
- Werk samen met experts (bijvoorbeeld ngo's), andere bedrijven en overheden om de oorzaken van kinderarbeid aan te pakken en werk samen aan een mentaliteitsverandering voor een duurzame aanpak
- Het voorzien van leefbare lonen is een cruciale stap in het vinden van een oplossing om kinderarbeid een halt toe te roepen. Bekijk de [TruStone handreiking over leefbaar loon](#) en kom erachter hoe je stappen kan nemen richting leefbare lonen
- Onderneem stappen in het ondersteunen van de inzet van de overheid om kinderarbeid te voorkomen en aan te pakken

¹⁷ UNICEF & The Danish Institute for Human Rights (2013) *Children's rights in impact assessments: A guide for integrating children's rights into impact assessments and taking action for children*, https://sites.unicef.org/csr/css/Children_s_Rights_in_Impact_Assessments_Web_161213.pdf

¹⁸ ILO (consulted June 2022) *Child labour monitoring*, <https://www.ilo.org/ipecc/Action/Childlabourmonitoring/lang--en/index.htm>

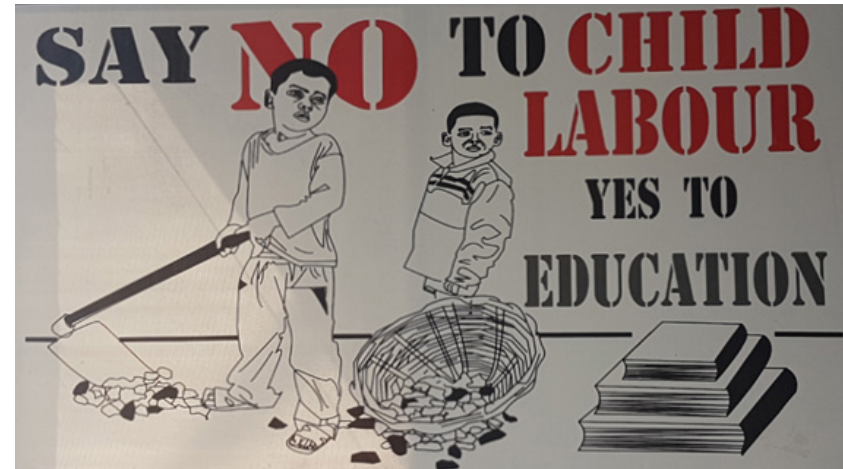
De relatie met een leverancier stopzetten of de krachten bundelen?

Wanneer je er achter komt dat een leverancier je niet tegemoet komt in je eis om kinderarbeid te stoppen in zijn werkplaats is het cruciaal om een gesprek hierover op te starten met je leverancier. Dit is heel erg belangrijk om het mogelijk te maken gezamenlijk kinderarbeid aan te pakken en de cirkel te doorbreken die ervoor zorgt dat kinderarbeid in de keten blijft voorkomen.

Een goed voorbeeld van het bundelen van krachten in de strijd tegen kinderarbeid is het verhaal van de 'Child Labour Free Zones' (kinderarbeid vrije zones). Dit zijn geografische gebieden – zoals een dorp, een groevegebied, een stedelijke buurt of een cluster van gemeenschappen – waar alle kinderen systematisch worden weggetrokken uit de kinderarbeid en (opnieuw) geïntegreerd in formele, voltijdse scholing. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen verschillende vormen van kinderarbeid, omdat elk kind het recht heeft op onderwijs. De focus ligt op alle kinderen in het gebied die niet naar school gaan. De methodologie van de kinderarbeid vrije zones houdt rekening met de vele factoren die er voor zorgen dat kinderen niet meer naar school gaan, maar gaan werken.

Doordat er wordt uitgegaan van een bepaald gebied worden alle stakeholders, waaronder leerkrachten, ouders, kinderen, vakbonden, gemeenschapsgroepen, lokale autoriteiten, religieuze leiders en werkgevers, betrokken in de opzet van kinderarbeidvrije zones. De kracht komt van de mensen die leven in deze gemeenschappen en die de norm aangeven dat geen kind zou moeten werken, maar naar school zou moeten gaan. Daarom is samenwerking met je leveranciers, die sterk verbonden zijn aan deze gemeenschappen, zo ontzettend belangrijk voor een succesvol verhaal over je zorgplicht.

De website <https://www.stopkinderarbeid.nl/> geeft concrete stappen aan die nodig zijn om een kinderarbeidvrije zone op te richten (https://www.stopkinderarbeid.nl/assets/Creating_Child_Labour_Free_Zones.pdf) Het project van de Arte Foundation, dat als doel heeft om kinderarbeid te elimineren in de productie van graniet, is een voorbeeld van hoe een kinderarbeidvrije zone uitgerold kan worden: https://www.rvo.nl/sites/default/files/2020/06/70702_RVO_FBK_MK910-WCAG-TG.pdf

Een fabriek in Jaipur in India toont zijn standpunt over kinderarbeid

Actiepunten op vlak van gezinsvriendelijke werkplaatsen:

- Hou rekening met de noden van arbeiders met familiale verantwoordelijkheden, zoals de zorg voor kinderen van migrantenarbeiders die achterblijven in het thuisland of de thuisregio. Dit houdt in: het aanbieden van verblijfplaatsen voor de arbeiders en hun familie, tijd bieden voor gezinshereniging of bezoek aan de familie op de locaties van het bedrijf.
- Het implementeren van beleid dat toelaat dat ten allen tijde medewerkers verantwoordelijkheden op vlak van werk en gezin kunnen combineren. Dit houdt onder meer in: het voorzien van flexibele arbeidstijden, kinderopvang en verlof om te zorgen voor kinderen.

Actiepunten in het kader van milieu en het werven van land:

- Maak een goed overzicht van de verschillende stakeholders om lokale leiders te identificeren in het betrokken gebied (wanneer een stuk land wordt ingenomen voor exploitatie of mijnbouw) om de dynamieken van de verschillende gemeenschappen beter te begrijpen. Vrouwen, kinderen en de oorspronkelijke bevolking van een gebied worden vaak niet betrokken in de dialoog met stakeholders.

- Kijk met een kindvriendelijke lens naar de impact op milieu en de gevolgen voor mensen die in de buurt van fabrieken en groeves wonen. Denk ook eens aan andere opties voor locaties van nieuwe fabrieken: let erop dat deze niet dicht bij een school of een speelplaats neergezet worden. Hou rekening met de routes die kinderen vaak nemen naar school en met culturele en sportactiviteiten. Bekijk ook eens de specifieke kwetsbaarheden waar kinderen mee te maken hebben. Zoals vervuiling, omgang met giftige stoffen en een tekort aan water of voeding.
- Onderneem stappen om kinderen en hun families die hervestigd worden (zoals bij de ontginning van een nieuwe groeve) op een juiste manier te huisvesten, de nodige ondersteunende documenten te geven en blijvende toegang te geven tot scholing, gezondheidscentra, water, sanitaire voorzieningen en lokaal transport.

Actiepunten rond inspanningen voor de gemeenschap en de overheid:

- Betaal belastingen en andere bijdragen die vitaal zijn voor de overheid om kinderen de nodige zorgen en diensten te kunnen aanbieden.
- Zorg ervoor dat de investeringen die je bedrijf doet in een bepaalde gemeenschap duurzame investeringen zijn die ook op lange termijn de gemeenschap voordelen oplevert. Investeer in programma's die de meest kwetsbare en gemarginaliseerde kinderen bereiken. Raadpleeg overheden, lokale gemeenschappen en experts die je bedrijf kunnen helpen met het identificeren van deze kinderen en het soort hulp dat nodig is. Investeer niet alleen in infrastructuur maar ook in het versterken van capaciteiten van mensen.

[Dit document](#) dat is samengesteld door 'Work: No Child's Business' in samenwerking met VNO-NCW en MKB-Nederland kan een handige extra handleiding zijn als je stappen wil zetten in het aanpakken van kinderarbeid.

Stap 4: volg de implementatie en resultaten

Het continue opvolgen van de voortgang van een actieplan is essentieel. Als bedrijf wil je weten of het beleid en de acties ondernomen op vlak van kinderarbeid en andere kinderrechten worden uitgevoerd en of kinderen erdoor de nodige bescherming krijgen.

Bedrijven kunnen zelf een aantal vragen stellen aan hun leveranciers, zakenrelaties en hun medewerkers (of hun vertegenwoordigers). Dit kan door bijvoorbeeld specifieke vragen te stellen zoals uitgelegd in stap 2.

Reguliere inspecties (aangekondigd en onaangekondigd) bij fabrieken en groeves (ook zij die in onderaanneming zijn of zich in thuisomgevingen bevinden) zijn een belangrijke stap in het identificeren van kinderarbeid, vooral in hoge risicogebieden. Zorg ervoor dat de audits zo efficiënt mogelijk verlopen. Neem een aantal vragen in acht bij het plannen van een bezoek:

- Zijn er bepaalde dagen of momenten tijdens de dag wanneer kinderen gevonden zouden kunnen worden die aan het werk zijn?
- Wanneer zijn de schooltijden? Geen kind zou onder schooltijd thuis of op een werkplaats aan het werk mogen zijn.
- Hoeveel in- en uitgangen zijn er? Kan de fabriek of groeve worden benaderd opdat het de kans verminderd dat kinderen bij een inspectie stiekem van het terrein worden gehaald via deze uitgangen?¹⁹

Het is belangrijk om direct de mensen die te maken hebben met het risico op kinderarbeid te betrekken in de monitoring van de voortgang, zoals ouders of verzorgers, leerkrachten en ngo's. Een manier om leerlingen te monitoren is door het faciliteren van de vorming van monitoring teams. Zij kunnen de

¹⁹ GoodWeave (geraadpleegd op 29 juni 2022) *Eliminating child labour: Inspection & Monitoring*, <https://goodweave.org/wp-content/uploads/2021/06/210617-InspectionMonitoring-GoodWeave-KFC.pdf>

verantwoordelijkheid worden gegeven om een bepaald aantal leerlingen op te volgen die risico lopen op kinderarbeid in een bepaald gebied. Een voorbeeld van zo een team is een leerkracht, samen met een ouder en een andere leerling.²⁰

Binnen het kader van de 'Child Labour Free Zone' (kinderarbeidvrije zone), worden mensen binnen de gemeenschap – zoals bijvoorbeeld leerkrachten – gevormd om kinderen op te volgen die niet meer naar school gaan. (Zie stap 3 om meer te weten te komen over de aanpak om kinderarbeidvrije zones op te richten.)

Stap 5: communiceer over de geleverde inspanningen

De 'Guiding Principles on Business & Human Rights' van de VN (UNGP's) en de OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen benadrukken het belang van publieke communicatie van de inspanningen die je geleverd hebt inzake due diligence en de daarbij horende resultaten. Door het tonen van je inspanningen en de resultaten in het aanpakken van kinderarbeid en het promoten van de rechten van kinderen zal je bedrijfsprofiel veel transparanter worden. Die transparantie zal tonen hoe geëngageerd je bent als bedrijf om risico's aan te pakken.

Het kan nuttig zijn om in je publieke communicatie de link tussen kinderrechten en de 'Sustainable Development Goals (SDG's) van de VN te maken. De SDG's worden erkend door bedrijven, overheden, internationale organisaties en de maatschappelijke organisaties als een gemeenschappelijke blauwprint van hoe je vrede en welvaart voor iedereen kan bereiken. Alle SDG's zijn relevant voor het vervullen van de rechten van kinderen, niet alleen de doelen die er expliciet naar verwijzen. De SDG's kunnen trouwens niet bereikt worden zonder de realisatie van de kinderrechten.

²⁰ Stop Child Labour (2015) *5x5 stepping stones for creating child labour free zones*, https://www.stopkinderarbeid.nl/assets/SCL_CLFZ_handbook_FINAL_LR_complete.pdf

Sommige bedrijven nemen het initiatief om sociale investeringen te doen in de gemeenschappen waar ze zaken doen. Deze investeringen kunnen belangrijke, vrijwillige acties zijn die bedrijven ondernemen om de rechten van kinderen te promoten en het leven van kinderen te beschermen in de regio's waar ze actief zijn als bedrijf. In de communicatie over deze acties is het van belang om duidelijk te maken hoe een bedrijf tot de beslissing is gekomen om deze investeringen te doen en hoe relevante stakeholders werden betrokken in het nemen van die beslissingen.

Het 'No child left behind' project en de blog van London Stone en Beltrami/Stoneasy (Brachot group) is een voorbeeld van hoe bedrijven kunnen communiceren over hoe risico's die gelinkt zijn aan hun bedrijfsactiviteiten aangepakt kunnen worden en hoe projecten met de steun van experts in de regio geïmplementeerd kunnen worden zodat je als bedrijf echt meerwaarde kan bieden aan het welzijn van kinderen in de regio. <http://nochildleftbehind.be/over-ons/>

Stap 6: wijs betrokkenen op de mogelijkheid om klachten in te dienen via de onafhankelijk TruStone Klachten & Geschillencommissie

Ondanks de inspanningen die je bedrijf levert om leveranciers in te lichten over jouw 'zero child labour' beleid kunnen risico's toch aangetroffen worden. Het is daarom belangrijk dat arbeiders en hun families zich bewust zijn van het bestaan van de TruStone Klachten & Geschillencommissie. Belanghebbenden zullen immers alleen een melding of klacht kunnen indienen als zij op de hoogte zijn van het bestaan en de rol van de Commissie. Kinderen, en zij die kunnen rapporteren over kinderarbeid in naam van kinderen, zouden geïnformeerd moeten worden over de Commissie via je website en code of conduct. Het is mogelijk dat er meer lokale klachtenmechanismes, die toegankelijker zijn voor kinderen en hun verzorgers, zijn in de regio waar jullie of jullie leveranciers als bedrijf actief zijn. Verwijs ook naar deze mechanismes.

Je kan de Commissie of de andere lokale mechanismen, indien die er zijn, vernoemen tijdens je bezoek aan de leverancier. Je kan ook tijdens deze bezoeken gebruik maken van de gelegenheid om met vertegenwoordigers van arbeiders te praten, zoals lokale vakbonden en ngo's. Een thema om over te praten is de mogelijkheid om meldingen te doen van kinderarbeid of andere risico's die te maken hebben met bescherming van kinderen via de TruStone Klachten & Geschillencommissie.

Zorg ervoor dat families en kinderen toegankelijke en degelijke informatie krijgen over hoe relevante klachtenmechanismen werken (zoals de TruStone Klachten & Geschillencommissie). Ngo's en lokale jeugdverenigingen die werken voor de verbeteringen van kinderrechten zouden gevraagd kunnen worden om het klachtenmechanisme uit te leggen aan kinderen.

Een persoon (of een groep) die meent benadeeld te zijn en een klacht wenst in te dienen tegen een bedrijf dat lid is van het Initiatief TruStone kan contact opnemen met de onafhankelijke Klachten & Geschillencommissie door een e-mail te sturen naar trustone-complaints@internationalrbc.org.

Voor verdere vragen of suggesties over deze handreiking: aarzel niet het TruStone secretariaat te contacteren via InitiatiefTruStone@ser.nl

TIP

wil je met je bedrijf graag investeren in de rechten van kinderen of heb je nood aan financiële ondersteuning om kinderarbeid aan te pakken? Bekijk eens [deze website van MVO Nederland](#) of de website van het [Fonds Bestrijding Kinderarbeid](#) van de Nederlandse overheid om de mogelijkheden te bekijken om subsidies te ontvangen om kinderrechtenproblemen aan te pakken.

